

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการแสดงกลองตุ้มโดยใช้การจัดการเรียนรู้
แบบชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาวิชาเอกดนตรีศึกษา
**The Development of Thum Drum Training Curriculum Using Community-
Based Approach for Music Education Students**

คำลำ มุสิก และ ปริญ ทนชัยบุตร

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Khamla Musika and Prin Tanuchaibutra

Khon Kaen University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: khamla.m@kkumail.ac.th

*****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่องการแสดงกลองตุ้มโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐานสำหรับนักศึกษาวิชาเอกดนตรีศึกษา และ 2) เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรการฝึกอบรมเรื่องการแสดงกลองตุ้ม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาวิชาเอกดนตรีศึกษา กลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาวิชาเอกดนตรี จำนวน 15 คน รูปแบบการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แบบสอบถามความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการแสดงกลองตุ้ม 2) หลักสูตรฝึกอบรมฯ 3) แบบประเมินการแสดงกลองตุ้ม และ 4) แบบประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมฯ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้การสรุปความ

ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการแสดงกลองตุ้ม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาวิชาเอกดนตรีศึกษา ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม แผนการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ของแผนการเรียนรู้ คำอธิบายเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้/วิธีการฝึกอบรม สื่อประกอบการฝึกอบรม และการวัดและประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม รายละเอียดของแผนการจัดการเรียนรู้หลักสูตรฝึกอบรมฯ ประกอบด้วย เนื้อหาวิชาดนตรีและการแสดงเรื่องการแสดงกลองตุ้ม จำนวน 4 แผน รวม 12 ชั่วโมง ดังนี้ แผนการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องเล่าขานตำนานกลองตุ้ม จำนวน 3 ชั่วโมง แผนการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องพ้องกลองตุ้มทวยพญาแถน จำนวน 3 ชั่วโมง แผนการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องตีกลองตุ้มขอฝน จำนวน 3 ชั่วโมง และแผนการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องประดิษฐ์ขลุ่ยมือ สืบงานศิลป์จำนวน 3 ชั่วโมง โดยมีค่าดัชนีความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมฯ ในภาพรวมมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.89$, S.D = 0.86) และ

* วันที่รับบทความ : 11 มิถุนายน 2567; วันแก้ไขบทความ 23 มิถุนายน 2567; วันตอบรับบทความ : 23 มิถุนายน 2567

Received: June 11 2027; Revised: June 23 2024; Accepted: June 23 2024

เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ความเหมาะสมระดับมากที่สุดในทุกข้อ ($\bar{x} = 4.67 - 5.00$, S.D = 0.75 – 1.00) แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมสำหรับนำไปทดลองใช้ได้

2) ผลผลการศึกษาการประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการแสดงกลองต๋ม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐานสำหรับนักศึกษาวิชาเอกดนตรีศึกษา พบว่า ค่าดัชนีความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมในภาพรวมการประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.59$, S.D = 0.68) หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกระบวนการ ($\bar{x} = 4.64$, S.D = 0.67) ด้านปัจจัยนำเข้า ($\bar{x} = 4.62$, S.D = 0.72) ด้านผลิตผล ($\bar{x} = 4.58$, S.D = 0.77) และด้านบริบท ($\bar{x} = 4.52$, S.D = 0.79) ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: หลักสูตรฝึกอบรม; การแสดงกลองต๋ม; การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน

Abstract

The research objectives encompassed two primary aims: 1) to develop a Thum Drum Training Curriculum employing a community-based approach tailored for university students majoring in Music Education; and 2) to scrutinize the outcomes arising from the execution and integration of this approach. The targeted demographic comprised 15 university students enrolled in Music Education programs. Utilizing an action research framework for development, the study adopted various instruments including: 1) needs analysis questionnaires on the development of the Thum Drum Training Curriculum, 2) the curriculum's instructional contents, 3) assessment forms for evaluating Thum Drum performances, and 4) post-implementation assessment forms. Quantitative data underwent analysis via descriptive statistics encompassing arithmetic mean, standard deviation, and percentage computations, while qualitative data were from content and summary analyses.

Results of the development of the Training Curriculum using community-based learning management for university students majoring in Music Education revealed that the core contents consisted of objectives and rationale, aims of the Training Curriculum, learning plan, objectives of the learning plan, content description, learning activities and training methods, training materials and training measurement and evaluation. Details of the learning plan covered Thum Drum music and performance contents of 4 plans, totaling 12 hours. The plans were divided into Learning Plan 1: Tales of the Legend of the Thum Drum Performance (3 hours), Learning Plan 2: Thum Drum Performance as a Devotion to Phaya-Than (3 hours), Learning Plan 3: Using Thum Drum Performance to Beg for Rain (3 hours), and Lesson Plan 4: Creating Traditional Long Nails “Suai Mue” for Thum Drum Performance (3 hours). Overall, the index value of appropriateness of the Training Curriculum was at the highest level ($\bar{x} = 4.89$, S.D = 0.86) and when considering each aspect, it was found that it was at the highest level of appropriateness ($\bar{x} = 4.67 - 5.00$, S.D = 0.75 – 1.00). The results suggest that the Curriculum is suitable for using in Music Education Program.

The results also elucidated that the appropriateness index of the training Curriculum, as assessed within the overarching evaluation framework of the training course, attained the apex level ($\bar{x} = 4.59$, S.D = 0.68). Upon closer examination of each dimension, it emerged that the training process aspect ($\bar{x} = 4.64$, S.D = 0.67) garnered the highest rating, followed by the input factor aspect ($\bar{x} = 4.62$, S.D = 0.72). Subsequently, the production aspect ($\bar{x} = 4.58$, S.D = 0.77) and the context aspect ($\bar{x} = 4.52$, S.D = 0.79) were identified as the third and fourth highest, respectively. Nonetheless, all evaluated aspects attained the highest rank within the appropriateness index.

Keywords: Training Curriculum; Thum Drum Performance; Community-Based Approach

บทนำ

การแสดงวัฒนธรรมดนตรีของชาวอีสานที่อยู่คู่กับวิถีของคนอีสานและชุมชน ซึ่งยังคงมีบทบาทและความสำคัญ คือ กลองต๋ม ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีที่ใช้ในพิธีกรรมขอฝนของชาวอีสาน เป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมในบุญบั้งไฟ หรือบุญเดือนหก ในฮีตสิบสองของชาวอีสานที่สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน โดยกลองต๋มเป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานที่ซึงด้วยหนังสัตว์สองหน้า ในงานบุญบั้งไฟจะบรรเลงคู่กับ พางฮาด ตีสอดประสานกันตามท่วงทำนองที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ไว้ ในบางชุมชนจะมีการฟ้อนรำประกอบ และในอดีตมีการขับร้องประกอบในขบวนแห่บั้งไฟ นอกจากนี้จะมีการตีกลองต๋มและพางฮาด ก่อนงานบุญบั้งไฟเพื่อเรียรายปัจจัยเดินตามบ้านต่าง ๆ เป็นประเพณีที่สืบทอดมาอย่างช้านาน

หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต วิชาเอกดนตรีศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี โครงสร้างหลักสูตร ได้เปิดสอนวิชาดนตรีพื้นบ้านไทยเป็นวิชาบังคับ วิชาดนตรีและการแสดงอีสานเป็นวิชาเลือก ซึ่งในรายวิชาดังกล่าวได้ทำการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับดนตรีพื้นบ้านภาคอีสาน ในเนื้อหาการเรียนได้สอดแทรกองค์ความรู้เกี่ยวกับเครื่องดนตรีอีสาน โดยมีเป้าหมายของรายวิชา เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความเข้าใจในเครื่องดนตรี องค์ประกอบของเครื่องดนตรี การรวมวงดนตรี ความสัมพันธ์ดนตรีและการแสดง ความสัมพันธ์ดนตรีกับวัฒนธรรม ศาสนาและความเชื่อในบริบทของสังคมไทย การรับรู้วัฒนธรรมชุมชน โดยการเชื่อมโยงการเรียนการสอนร่วมกับชุมชนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และเป็นแหล่งเรียนรู้ จะสามารถให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในบริบทพื้นที่ และได้มีประสบการณ์ในการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน

การจัดการเรียนการสอนรายวิชาการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมโดยใช้ชุมชนเป็นกรณีศึกษาช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งในส่วนภาคทฤษฎีและภาคการฝึกปฏิบัติ และผู้เรียนมีทักษะการวางแผนในการเตรียมการลงพื้นที่เพื่อเข้าศึกษาในชุมชน มีทักษะการคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาของชุมชน และได้นำข้อปัญหามาถกเถียงวิเคราะห์และนำเสนอแนวทางการแก้ไขอย่างมีวิจรรย์ญาณ มีทักษะการสื่อสารและการนำเสนองานด้วยการนำเสนอในรูปแบบที่หลากหลาย สามารถใช้เครื่องมือที่ใช้ในการเรียนรู้ชุมชน และระบุข้อดี ข้อเสีย การนำไปใช้ของเครื่องมือได้อย่างเป็นระบบ ส่วน

พฤติกรรมผู้เรียน ต้องมีความกระตือรือร้นและมีความสนใจมากขึ้นในการเรียนรู้และทำให้บรรยากาศการเรียน มีความแตกต่างจากการฟังบรรยายอย่างเดียวในชั้นเรียน นิภาพรณ เจนสันติกุล (2564)

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียน ได้เกิดการเรียนรู้จากการได้ปฏิบัติงานจากสถานการณ์จริงของชุมชน เช่น การไปศึกษาเรื่องประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม การทำมาหากิน หัตถกรรม การศึกษาองค์กรในชุมชนนอกเหนือไปจากการเรียนในโรงเรียน เพื่อให้ ผู้เรียนสามารถเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาทักษะทางวิชาชีพ ทักษะทางสังคม และความรับผิดชอบต่อ สังคมให้กับนักเรียนและยังเป็นการส่งเสริมให้สถานศึกษามีอิสระในด้านวิชาการโดยมีส่วนร่วมับชุมชนใน การพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน กัญญาณัฐ สิมสวัสดิ์ (2565) การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน จะเชื่อมโยง ชุมชนถ่ายทอดองค์ความรู้การแสดงกลองตุ้ม สู่สถาบันการศึกษา

การเรียนการสอนเรื่องกลองตุ้มยังไม่แพร่หลาย เนื่องจากเครื่องดนตรีนี้ไม่ได้บรรจุรวมในวงดนตรี อีสาน และนิยมบรรเลงเฉพาะในประเพณีบุญบั้งไฟเท่านั้น โดยจะบรรเลงคู่กับ พางฮาด ด้วยเหตุนี้การพัฒนา หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการแสดงกลองตุ้ม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน จะทำให้ผู้เข้าร่วมอบรม ได้มีประสบการณ์เรียนรู้ที่มากกว่าเนื้อหาทฤษฎีที่เรียนในหลักสูตร โดยนักศึกษาจะได้เข้าใจในบริบทชุมชน ต้นกำเนิดของศิลปะการแสดงกลองตุ้ม การหล่อหลอมวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่น พัฒนาเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น จากปราชญ์ชุมชน และการเรียนการสอนในหลักสูตร ยังไม่ได้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ มากนัก ซึ่งศิลปการแสดงกลองตุ้มที่เป็นวัฒนธรรมของชุมชน การใช้ชุมชนเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้จะทำให้นักศึกษาได้เข้าไปเรียนรู้ในศิลปการแสดงกลองตุ้มโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน เพราะ ปัจจุบันการแสดงกลองตุ้มในชุมชนพบว่ามีจำนวนที่น้อยลง และผู้บรรเลงกลองตุ้ม มีจำนวนน้อยลง รวมทั้งผู้ ประดิษฐ์ช่วยมีมีจำนวนน้อยมาก เนื่องจากเป็นจากสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง กลองตุ้มจะเป็นสืบทอดองค์ความรู้และสามารถนำไปถ่ายทอดขยายผลกับผู้ที่สนใจนำไปใช้ได้ในอนาคต ซึ่ง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการแสดงกลองตุ้ม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน สำหรับ นักศึกษาวิชาเอกดนตรีศึกษานี้ จะเป็นการพัฒนาหลักสูตรครั้งแรกและสามารถนำหลักสูตรไปใช้เพื่อการ อนุรักษ์ทางวัฒนธรรมดนตรีอีสานให้คงอยู่สืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่องการแสดงกลองตุ้ม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็น ฐานสำหรับนักศึกษาวิชาเอกดนตรีศึกษา
2. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรการฝึกอบรมเรื่องการแสดงกลองตุ้ม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ ชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาวิชาเอกดนตรีศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการดำเนินการวิจัยในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development--R&D) โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) ซึ่งเป็นการศึกษาตามวิธีการเชิงปริมาณ (Quantitative Methods) เสริมด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) มีขั้นตอน ดังนี้

1. ระยะที่ 1 การวิจัย 1 (Research 1: R1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน กลุ่มเป้าหมาย คือ อาจารย์วิชาเอกดนตรีศึกษา จำนวน 3 ท่าน ปรากฏุณชน จำนวน 3 ท่าน และนักศึกษาวิชาเอกดนตรีศึกษา จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องกลองต๋ม แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งจากการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน พบว่า มีค่าระหว่าง 0.67 – 1.00 แสดงว่า ทุกองค์ประกอบของโปรแกรมฝึกอบรมมีความสอดคล้องกันทุกประเด็น และวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. ระยะที่ 2 การพัฒนา 1 (Development 1: D1) การสร้างหลักสูตร กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผล จำนวน 1 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาดนตรีพื้นบ้านอีสาน กลองต๋ม จำนวน 1 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องกลองต๋ม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาวิชาเอกดนตรีศึกษา โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ ประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์ 2) วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม 3) เนื้อหาหรือหน่วยการเรียนรู้ 4) กิจกรรมฝึกอบรมหรือเทคนิควิธีการจัดฝึกอบรม 5) สื่อการฝึกอบรม และ 6) การวัดและการประเมินผลการฝึกอบรม จากการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.89

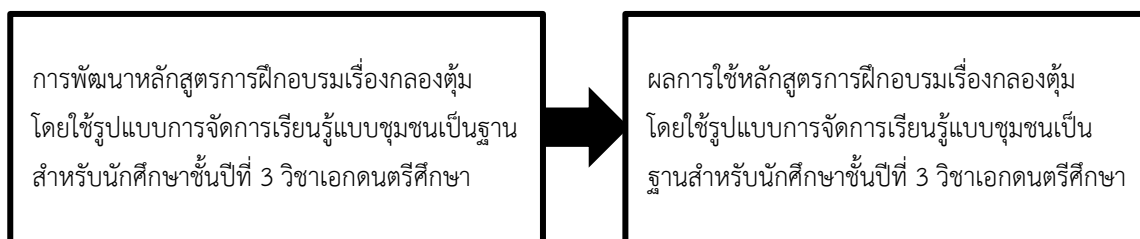
3. ระยะที่ 3 การวิจัย 2 (Research 2: R2) การนำหลักสูตรไปใช้ กลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาวิชาเอกดนตรีศึกษา จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน จำนวน 4 แผน รวม 12 ชั่วโมง ดังนี้ แผนการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ประวัติกลองต๋ม จำนวน 3 ชั่วโมง แผนการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง กลองต๋มพวงฮาด จำนวน 3 ชั่วโมง แผนการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การพ้องกลองต๋ม จำนวน 3 ชั่วโมง แผนการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การทำขยมือ จำนวน 3 ชั่วโมง ซึ่งจากการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 2) แบบประเมินการแสดงกลองต๋ม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 3 รายการ ได้แก่ การตีกลองต๋ม-พวงฮาด การพ้องกลองต๋ม และการประดิษฐ์เล็บขยมือ ซึ่งจากการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน พบว่า มีค่าระหว่าง

0.67 – 1.00 แสดงว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ทุกองค์ประกอบของโปรแกรมฝึกอบรมมีความสอดคล้องกันทุกประเด็น

4. ระยะที่ 4 การพัฒนา 2 (Development 2: D2) การประเมินผลการใช้ และปรับปรุงแก้ไข หลักสูตร กลุ่มเป้าหมาย คือ อาจารย์วิชาเอกดนตรีศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องกลองตุ้ม โดยการจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาวิชาเอกดนตรีศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่องการแสดงกลองตุ้ม โดยการจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาวิชาเอกดนตรีศึกษา จำนวน 15 คน มีแผนการจัดการเรียนรู้ 4 แผน รวมระยะเวลาการฝึกอบรมจำนวน 12 ชั่วโมง ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมกลองตุ้มครั้งนี้ เวลาดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 มีกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการแสดงกลองตุ้ม โดยการจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาวิชาเอกดนตรีศึกษา

1.1 ผลการวิจัยระยะที่ 1 การวิจัย 1 (R1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

1.1.1 ผลการศึกษาความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการแสดงกลองตุ้ม ผลการสอบถามความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการแสดงกลองตุ้ม โดยการจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาวิชาเอกดนตรีศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการแสดงกลองตุ้ม โดยการจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ของนักศึกษาวิชาเอกดนตรีศึกษามีความต้องการในภาพรวมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$, S.D = 0.75) และเมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ความเหมาะสมระดับมากที่สุดในทุกข้อ ($\bar{X} = 4.60 - 4.87$, S.D = 0.65 – 0.78)

แสดงให้เห็นว่า แสดงให้เห็นว่า นักศึกษา วิชาเอกดนตรีศึกษาหลักสูตรมีต้องการการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องการแสดงกลองตุ้ม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน

1.1.2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องกลอง โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐานจากอาจารย์วิชาเอกดนตรีศึกษา ปราชญ์ชุมชน จากการสัมภาษณ์ พบว่า 2) ด้านเนื้อหาสาระ ได้แก่ ประวัติความเป็นมา บริบทของกลองตุ้ม วิธีปฏิบัติ เวลาที่ใช้บรรเลง เนื้อหาควรให้มีความรู้ครอบคลุมการแสดงกลองตุ้ม ทั้งดนตรี การฟ้อนรำ เครื่องแต่งกาย ผู้เข้าร่วมอบรมควรได้ทดลองประดิษฐ์ชิ้นงาน ที่พอจะสามารถทำได้ในระยะเวลาการเข้าร่วมฝึกอบรม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เช่น เล็บที่ใส่ในการฟ้อนกลองตุ้ม น่าจะสามารถทดลองทำได้ 3) ด้านการจัดกิจกรรม ประวัติศาสตร์ความเป็นมา การปฏิบัติการใช้งาน การฟ้อนกลองตุ้ม เรียนเพื่อให้รู้ ว่ามีท่าทาง เครื่องแต่งกายอย่างไร และการบรรเลงเครื่องดนตรี ควรที่จะเข้าใจจังหวะ การตี และสามารถปฏิบัติได้จริง 4) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ได้แก่ ให้ผู้เชี่ยวชาญวัดผล ตรวจสอบทักษะการปฏิบัติจริง การวัดผลโดยวิทยากรผู้สอน ควรที่จะวัดผลโดยการให้ผู้เข้าร่วมอบรมปฏิบัติได้ทั้งหมด อาจจะวัดโดยภาพรวม วัดทีละคน เพื่อที่จะได้ทราบว่าผู้เข้าร่วมฝึกอบรมปฏิบัติได้หรือไม่

1.2 ผลการวิจัยระยะที่ 2 การพัฒนา 1 (D1) การสร้างหลักสูตร

1.2.1 ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการแสดงกลองตุ้ม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาวิชาเอกดนตรีศึกษา โดยมีองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม แผนการเรียนรู้วัตถุประสงค์ของแผนการเรียนรู้ คำอธิบายเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้/วิธีการฝึกอบรม สื่อประกอบการฝึกอบรม และการวัดและประเมินผล การฝึกอบรม โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการแสดงกลองตุ้ม มีรายละเอียดของแผนการจัดการเรียนรู้หลักสูตรฝึกอบรมฯ ประกอบด้วย เนื้อหาวิชาดนตรีและการแสดงเรื่องการแสดงกลองตุ้ม จำนวน 4 แผน รวม 12 ชั่วโมง ดังนี้ แผนการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องเล่าขานตำนานกลองตุ้ม จำนวน 3 ชั่วโมง แผนการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องฟ้อนกลองตุ้มทวยพญาแถน จำนวน 3 ชั่วโมง แผนการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องตีกลองตุ้มขอฝน จำนวน 3 ชั่วโมง และแผนการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องประดิษฐ์ช่วยมือ สืบงานศิลป์จำนวน 3 ชั่วโมง

1.2.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม (ฉบับร่าง) โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาชั้นวิชาเอกดนตรีศึกษา ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการแสดงกลองต๋มโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาวิชาเอกดนตรีศึกษา

ที่	รายการพิจารณา	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล	สรุปผล
1.	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรมมีความถูกต้องเหมาะสม	5.00	1.00	มากที่สุด	นำไปใช้ได้
2.	โครงสร้างของหลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสม	4.67	0.75	มากที่สุด	นำไปใช้ได้
3.	หลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมในการนำไปใช้เพื่อพัฒนานักศึกษาวิชาเอกดนตรีศึกษา	4.67	0.75	มากที่สุด	นำไปใช้ได้
หน่วยที่ 1 เล่าขานตำนานกลองต๋ม					
4	วัตถุประสงค์หลักสูตรฝึกอบรมตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม	5.00	1.00	มากที่สุด	นำไปใช้ได้
5	ขอบเขตเนื้อหาหน่วยงานฝึกอบรมมีความเหมาะสม	5.00	1.00	มากที่สุด	นำไปใช้ได้
6	กิจกรรมการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	4.67	0.75	มากที่สุด	นำไปใช้ได้
7	สื่อการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	5.00	1.00	มากที่สุด	นำไปใช้ได้
8	การวัดและประเมินผลการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	4.67	0.75	มากที่สุด	นำไปใช้ได้
หน่วยที่ 2 ฟ้อนกลองต๋มทวยพญาแถน					
9	วัตถุประสงค์หลักสูตรฝึกอบรมตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม	5.00	1.00	มากที่สุด	นำไปใช้ได้
10	ขอบเขตเนื้อหาหน่วยงานฝึกอบรมมีความเหมาะสม	5.00	1.00	มากที่สุด	นำไปใช้ได้
11	กิจกรรมการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	5.00	1.00	มากที่สุด	นำไปใช้ได้
12	สื่อการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	5.00	1.00	มากที่สุด	นำไปใช้ได้

13	การวัดและประเมินผลการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	4.67	0.75	มากที่สุด	นำไปใช้ได้
หน่วยที่ 3 ตีกลองตุ้มขอฝน					
14	วัตถุประสงค์หลักสูตรฝึกอบรมตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม	5.00	1.00	มากที่สุด	นำไปใช้ได้
15	ขอบเขตเนื้อหาหน่วยงานฝึกอบรมมีความเหมาะสม	5.00	1.00	มากที่สุด	นำไปใช้ได้
16	กิจกรรมการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	5	1.00	มากที่สุด	นำไปใช้ได้
17	สื่อการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	5	1.00	มากที่สุด	นำไปใช้ได้
18	การวัดและประเมินผลการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	4.67	0.75	มากที่สุด	นำไปใช้ได้
หน่วยที่ 4 ประดิษฐ์ช่วยมือ สืบงานศิลป์					
19	วัตถุประสงค์หลักสูตรฝึกอบรมตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม	5.00	1.00	มากที่สุด	นำไปใช้ได้
20	ขอบเขตเนื้อหาหน่วยงานฝึกอบรมมีความเหมาะสม	4.67	0.75	มากที่สุด	นำไปใช้ได้
21	กิจกรรมการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	5.00	1.00	มากที่สุด	นำไปใช้ได้
22	สื่อการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	5.00	1.00	มากที่สุด	นำไปใช้ได้
23	การวัดและประเมินผลการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	4.67	0.75	มากที่สุด	นำไปใช้ได้
รวม		4.89	0.86	มากที่สุด	นำไปใช้ได้

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าดัชนีความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมในภาพรวมมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.89$, S.D. = 0.86) และเมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ความเหมาะสมระดับมากที่สุดในทุกข้อ ($\bar{X} = 4.89 - 5.00$, S.D. = 0.75 - 1.00) แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมสำหรับนำไปทดลองใช้ได้

2. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรการฝึกอบรมเรื่องการแสดงกลองต๋ม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาวิชาเอกดนตรีศึกษา

2.1 ผลการวิจัยระยะที่ 3 การวิจัย 2 (R2) การนำหลักสูตรไปใช้

ผู้วิจัยได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการแสดงกลองต๋ม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาชั้นวิชาเอกดนตรีศึกษา เสร็จสมบูรณ์แล้ว ได้นำหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการแสดงกลองต๋ม ไปจัดกิจกรรมอบรมให้นักศึกษาวิชาเอกดนตรีศึกษา โดยมีแผนการเรียนรู้ จำนวน 4 แผน รวมเวลา 12 ชั่วโมง ภายหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จสิ้นตามแผนการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ทดสอบด้วยแบบประเมินการแสดงกลองต๋ม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 3 รายการ รวม 12 คะแนน

จากการนำหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการแสดงกลองต๋ม ไปใช้กับนักศึกษาวิชาเอกดนตรีศึกษา จำนวน 15 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 พบว่า หลังจากการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการแสดงกลองต๋ม โดยกำหนดให้นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม และมีจำนวนนักศึกษาผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมด ผลปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและร้อยละของคะแนนการแสดงกลองต๋มในภาพรวม

จำนวน นักศึกษา (คน)	คะแนน เต็ม	คะแนน เฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	จำนวนนักเรียน ที่ผ่านเกณฑ์		จำนวนนักเรียน ที่ไม่ผ่านเกณฑ์	
					คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
15	12	10.27	85.56	0.88	15	100.00	-	-

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินการแสดงกลองต๋มตามหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการแสดงกลองต๋ม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาวิชาเอกดนตรีศึกษา พบว่า ในภาพรวมมีคะแนนการแสดงกลองต๋มเฉลี่ยเท่ากับ 10.27 คิดเป็นร้อยละ 85.56 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ 15 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด เมื่อพิจารณาผลการประเมินการแสดงกลองต๋มของนักศึกษาในรายด้าน

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและร้อยละของคะแนนการแสดงกลองต๋มในรายด้าน

การแสดง กลองต๋ม	จำนวน นักศึกษา (คน)	คะแนน เต็ม	คะแนน เฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	จำนวนนักเรียน ที่ผ่านเกณฑ์	
						คน	ร้อยละ
การตีกลองต๋ม - พาง ฮาด	15	4	3.47	86.75	0.52	15	100.00
การฟ้อนกลองต๋ม	15	4	3.33	83.25	0.49	15	100.00
การประดิษฐ์เล็บช่วย มือ	15	4	3.40	85.00	0.51	15	100.00

จากตารางที่ 3 ผลการประเมินการแสดงกลองต๋มรายด้านตามหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการแสดงกลองต๋ม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาวิชาเอกดนตรีศึกษา พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การตีกลองต๋ม - พางฮาด มีคะแนนเฉลี่ย 3.47 คิดเป็นร้อยละ 86.75 รองลงมา คือ การประดิษฐ์เล็บช่วยมือ มีคะแนนเฉลี่ย 3.40 คิดเป็นร้อยละ 85.00 และการฟ้อนกลองต๋ม มีคะแนนเฉลี่ย 3.33 คิดเป็นร้อยละ 83.25

2.2 ผลการวิจัยระยะที่ 4 การพัฒนา 2 (D2) การประเมินผลการใช้และปรับปรุงหลักสูตร

2.2.1 ผลการศึกษาการประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการแสดงกลองต๋ม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐานสำหรับนักศึกษาวิชาเอกดนตรีศึกษา หลังจากสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้จำนวน 4 แผน เวลา 12 ชั่วโมง ซึ่งมีการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามประเมินการใช้หลักสูตรฝึกอบรม ผลปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

รายการประเมิน		$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
1	ด้านบริบท	4.52	.79	มากที่สุด
2	ด้านปัจจัยนำเข้า	4.62	0.72	มากที่สุด
3	ด้านกระบวนการ	4.64	0.67	มากที่สุด
4.	ด้านผลผลิต	4.58	0.77	มากที่สุด
รวม		4.59	0.68	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 จำนวนร้อยละของระดับการประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการแสดงกลองตุ้ม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐานสำหรับนักศึกษาวิชาเอกดนตรีศึกษา พบว่า ค่าดัชนีความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมในภาพรวมการประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D = 0.68) หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกระบวนการ ($\bar{X} = 4.64$, S.D = 0.67) ด้านปัจจัยนำเข้า ($\bar{X} = 4.62$, S.D = 0.72) ด้านผลิตผล ($\bar{X} = 4.58$, S.D = 0.77) และด้านบริบท ($\bar{X} = 4.52$, S.D = 0.79) ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

2.2.2 การปรับปรุงและแก้ไขหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการแสดงกลองตุ้ม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาวิชาเอกดนตรีศึกษา โดยผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงหลักสูตรตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน เพื่อให้มีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำหลักสูตรไปใช้ พบว่า ควรปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้นักศึกษาได้มีช่วงเวลาและอุปกรณ์ในการฝึกซ้อมนอกเวลา หรือมีสื่อการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถศึกษาและฝึกได้ด้วยตนเอง และควรมีการแบ่งเป็นกลุ่มย่อย ทำการฝึกซ้อม เพื่อให้วิทยากรสามารถเข้าไปช่วยฝึกซ้อมให้สามารถฟ้อนได้อย่างถูกต้อง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่องการแสดงกลองตุ้ม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน

จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องแสดงกลองตุ้มโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน โดยใช้แบบสอบถามความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องกลองตุ้มของนักศึกษาวิชาเอกดนตรีศึกษา พบว่า มีความต้องการในภาพรวมมากที่สุด และเมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ความเหมาะสมระดับมากที่สุดในทุกข้อ แสดงให้เห็นว่า นักศึกษา วิชาเอกดนตรีศึกษาหลักสูตรมีต้องการการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการแสดงกลองตุ้ม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชน เป็นฐาน และความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการแสดงกลองตุ้ม โดยใช้แบบสอบถามความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องกลองตุ้มของอาจารย์วิชาเอกดนตรีศึกษา และปราชญ์ชุมชน พบว่า มีความสำคัญมากเพราะนักศึกษาวิชาเอกดนตรีศึกษา จะได้นำไปใช้ในการสอนในอนาคต การมีหลักสูตรฝึกอบรมกลองตุ้ม จะช่วยให้นักศึกษามีโอกาสในการเรียนรู้เรื่องดนตรีมากยิ่งขึ้น โดยให้ความสำคัญเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของกลองตุ้ม วิถีปฏิบัติ โอกาสที่ใช้ในการแสดง ทั้งดนตรี การฟ้อน เครื่องแต่งกาย นอกจากนี้ยังมีการเสนอแนะเพิ่มเติมว่า อยากให้หลักสูตรฝึกอบรมฟ้อนกลองตุ้มนำไปใช้เป็นหลักสูตรในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา หรือหลักสูตรท้องถิ่น หลังจากที่ได้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์จากระยะที่ 1 มากำหนดเป็นแนวทางในการนำไปสร้างหลักสูตรและองค์ประกอบของหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม แผนการเรียนรู้วัตถุประสงค์

ของแผนการเรียนรู้คำอธิบายเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้/วิธีการฝึกอบรม สื่อประกอบการฝึกอบรม และการวัดและประเมินผลการฝึกอบรม โดยผู้เชี่ยวชาญได้มีการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า ค่าดัชนีความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมในภาพรวมมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ความเหมาะสมระดับมากที่สุดในทุกข้อ แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมสำหรับนำไปทดลองใช้ได้ ทั้งนี้อาจเกิดจาก การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ได้มีกระบวนการศึกษาความต้องการหลักสูตรเป็นพื้นฐานของการนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และได้มีการประเมินผล ความเหมาะสมและความสอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญ จึงส่งผลให้หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้กับผู้เข้าร่วมฝึกอบรมได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ มนัสวี เวชกามา (2565) การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมภาษาเวียดนามในชีวิตประจำวันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูด โดยใช้รูปแบบการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารแบบ 3Ps สำหรับนักเรียน ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมภาษาเวียดนามในชีวิตประจำวันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูด โดยใช้รูปแบบการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารแบบ 3Ps สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ค่าดัชนีความเหมาะสมของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมภาษาเวียดนามในชีวิตประจำวันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูด มีความเหมาะสมระดับมาก

2. ผลการศึกษาผลการใช้หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่องการสแดงกลองต๋ม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน

หลังจากสิ้นสุดกระบวนการฝึกอบรมครบ 4 แผน เป็นเวลา 12 ชั่วโมง ที่มีการจัดหลักสูตรการฝึกอบรมกลองต๋ม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาวิชาเอกดนตรีศึกษา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ผลการนำหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องกลองต๋มไปใช้กับนักศึกษาวิชาเอกดนตรีศึกษา จำนวน 15 คน ภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2566 พบว่า หลังจากการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการแสดงกลองต๋ม โดยกำหนดให้นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม และมีจำนวนนักศึกษาผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป พบว่า จากการประเมินการแสดงกลองต๋มจากแบบประเมินการแสดงกลองต๋มสำหรับนักศึกษาวิชาเอกดนตรีศึกษา โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน พบว่า ในภาพรวมมีคะแนนการแสดงกลองต๋มเฉลี่ยเท่ากับ 10.27 คิดเป็นร้อยละ 85.56 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ 15 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การตีกลองต๋ม -พางฮาด รองลงมา คือ การประดิษฐ์เล็บขวยมือ และการฟ้อนกลอง ตามลำดับ และการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการแสดงกลองต๋ม จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ทั้งนี้ นอกจากการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่มีความเหมาะสมและความสอดคล้อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดฝึกอบรม รวมถึงการให้ความสำคัญกับการคัดเลือกวิทยากรที่มีความรู้ ความ

เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นเป็นอย่างดี ตลอดจนการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความสนใจมีส่วนร่วมในขณะอบรม และการจัดสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ที่เพียงพอและเหมาะสม เช่น เครื่องดนตรีที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อผู้เข้ารับการอบรม ส่งผลให้การอบรมเกิดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลธิชา ดีเลิศ (2560) การพัฒนาหลักสูตรการเป่าขลุ่ยเพียงออ โดยใช้รูปแบบการสอนทางตรงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า มีคะแนนเฉลี่ย 43.52 คิดเป็นร้อยละ 87.04 ของนักเรียน และ นักเรียนผ่านเกณฑ์ทุกคนคิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และ 3) ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 ที่มีต่อการใช้หลักสูตรการเป่าขลุ่ยเพียงออ โดยใช้รูปแบบการสอนทางตรง พบว่ามีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรดี แก้วชนะเนตร (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาผลการพัฒนาหลักสูตรทักษะปฏิบัติดนตรีไทยชั้นสูง โดยใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนมีคะแนนทักษะปฏิบัติดนตรีไทยชั้นสูง เฉลี่ย 15.38 คะแนนของคะแนนเต็มคิดเป็นร้อยละ 76.88 โดยคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 เป็นไปตามที่กำหนดไว้ และ 3) ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 4 ด้าน พบว่า ด้านการนำความรู้ไปใช้และพัฒนา อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านครูผู้สอนและวิทยากรและด้านหลักสูตรและเนื้อหาอยู่ในระดับมาก ด้านความพร้อมในการจัดกิจกรรม อยู่ในระดับปานกลาง

2.2 ผลการผลการศึกษการประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการแสดงกลองตุ้ม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐานสำหรับนักศึกษาวิชาเอกดนตรีศึกษา หลังจากสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 4 แผน เวลา 12 ชั่วโมง ซึ่งมีการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามประเมินการใช้หลักสูตรฝึกอบรม โดยใช้รูปแบบการประเมินหลักสูตรฝึกอบรม ของ CIPP MODEL ที่ประเมินหลักสูตรทั้งระบบตั้งแต่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ จนถึงด้านผลผลิต เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมนี้ ให้มีความเหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยระดับการประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการแสดงกลองตุ้ม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐานสำหรับนักศึกษาวิชาเอกดนตรีศึกษา พบว่า ค่าดัชนีความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมในภาพรวมการประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกระบวนการฝึกอบรม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านผลผลิต และด้านบริบท ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ มนัสวี เวชกามา (2565) การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมภาษาเวียดนามในชีวิตประจำวันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูด โดยใช้รูปแบบการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารแบบ 3Ps สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัย พบว่า การประเมินการใช้หลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้รูปแบบการประเมินหลักสูตร ของ CIPP MODEL ที่ประเมินหลักสูตรทั้งระบบตั้งแต่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ จนถึงด้านผลผลิต พบว่า ค่าดัชนีความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมในภาพรวม

การประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณาเป็นรายตัว พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านบริบท กระบวนการฝึกอบรม และด้านผลิตผล พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการแสดงกลองต๋ม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ควรมีการคู่มือของหลักสูตรที่ครอบคลุมตามผู้วิจัยได้พัฒนาสูตรฝึกอบรม ควรมีการจัดเนื้อหา การเรียบเรียงเนื้อหาให้น่าสนใจ ตามกลุ่มผู้เข้าอบรม

1.2 ในการนำหลักสูตรไปใช้ ควรมีการคัดเลือกวิทยากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นเป็นอย่างดี การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความสนใจ มีส่วนร่วมในขณะอบรม ควรมีการยืดหยุ่นเวลาของการเข้าร่วมฝึกอบรมตามความเหมาะสม เนื่องจากผู้เข้าร่วมอาจจะต้องใช้เวลามากขึ้นในการฝึกปฏิบัติ และการจัดสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ที่เพียงพอและเหมาะสม เช่น เครื่องดนตรีที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อผู้เข้ารับการอบรม ส่งผลให้การอบรมเกิดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการพัฒนาเป็นหลักสูตรในราชวาระระดับอุดมศึกษา เพื่อให้นักศึกษาสามารถได้เรียนรู้ในรายวิชาที่มีความครอบคลุมในเนื้อหา

2.2 ควรพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการแสดงกลองต๋ม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ในชุมชนอื่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เอกสารอ้างอิง

กัญญาณัฐ สิมสวัสดิ์. (2565). การจัดการเรียนรู้โดยชุมชนเป็นฐาน: กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ชลธิชา ดีเลิศ. (2560). การพัฒนาหลักสูตรการเป่าขลุ่ยเพียงออ โดยใช้รูปแบบการสอนทางตรง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น

นิภาพรรณ เจนสันติกุล. (2564). กระบวนการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน : บทสะท้อนจากประสบการณ์และการเรียนรู้. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มมร วิทยาเขตอีสาน. 2 (3), 78-85.

- มนัสวี เวชกามา. (2565). การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมภาษาเวียดนามในชีวิตประจำวันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูด โดยใช้รูปแบบการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารแบบ 3Ps สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- อรดี แก้วชนะเนตร. (2559). การศึกษาผลการพัฒนาหลักสูตรทักษะปฏิบัติดนตรีไทยชั้นสูง โดยใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น